

CHET TILIDA LEKSIKANI O'RGATISH USULLARI

Usmonjonova Nozima Jamoliddin qizi

Mirzo Ulug'bek nomidagi

O'zbekiston Milliy universiteti 3-bosqich talabasi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada chet tili o'qitishda leksik o'rni haqida so'z yuritilgan bo'lib, chet tili o'qitish ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirish, shuningdek, leksikani o'qitishda kommunikativ usul, chet tili leksikasining o'rgatishdagi qiyinchiliklar keltirilgan.

Kalit so'zlar: chet tili, leksika, grammatika, mahorat, kommunikativ usul, nutq, grammatik mashq, grammatik material.

Аннотация: В данной статье говорится о роли лексики в обучении иностранному языку, формировании и развитии навыков преподавания иностранного языка, а также о коммуникативном методе обучения лексике, а также о трудностях обучения лексике иностранного языка.

Ключевые слова: иностранный язык, лексика, грамматика, навык, коммуникативный метод, речь, грамматические упражнения, грамматический материал.

Annotation: This article talks about the role of the lexicon in foreign language teaching, the formation and development of foreign language teaching skills, as well as the communicative method in teaching the lexicon, and the difficulties in teaching the lexicon of a foreign language.

Keywords: foreign language, lexicon, grammar, skill, communicative method, speech, grammatical exercise, grammatical material.

Penni Ur shunday yozadi: "Chet tilini o'rganishda leksikaning o'rni bahsli. Ko'pchilik tilni bilish, birinchi navbatda, leksika bilimi ekanligiga qo'shiladi, ammo bu bilim intuitiv bo'lishi mumkin (agar bu bizning ona tilimiz bo'lsa) va uning tuzilishi va shakllarini o'rganish umuman shart emas "

Penny Ur "... talaba sinf muhokamalaridan ko'ra darsliklarda kerakli formulalarni katta zavq bilan kutib olishi mumkin ..." deb hisoblaydi

Bu yerda muallif leksikani sinfda o'rgangandan ko'ra, yakka tartibda va mustaqil ravishda o'rganish yaxshi ekanini aytadi. Qizig'i shundaki, muallif leksikani o'rganish sinfdan tashqarida yaxshiroq bo'lishining sabablarini keltirmaydi.

Penny Ur : "Shubhasiz, yangi til o'quvchilar ongiga uzoq kommunikativ foydalanish namunasi sifatida muhrlanadi, chet tili o'qituvchilari buni ikki tomonlama o'zlashtirish va o'rganish jarayoni sifatida ko'rishadi. Til naqshlaridagi kashfiyotlar bo'ylab sayohat sifatida ko'rilgan leksika g'alati so'zning belgisini yo'qotdi. Til o'qitish tarixi mohiyatan leksika o'qitish uchun va unga qarshi kurash tarixidir. Leksikaning roliga bo'lgan munosabatdagi farqlar o'qitish usullari, o'qituvchilar va talabalarning farqlari bilan mustahkamlanadi. Ko'p sonli fikrlar mavjud va bu fikrlar ko'pincha buzilmaydi. Mana ulardan ba'zilari: "Tilni o'zlashtirish uchun leksika qoidalarini bilish zarurligiga shubha yo'q" (Penni Ur);

"Leksikani o'rgatishning ta'siri ikkinchi darajali va zaif" (Stiven Krashen);

"Chet tilidan ijodiy foydalanmoqchi bo'lgan bolalar uchun leksika bo'yicha chuqur bilim zarur" (Tom Xatchinson);

"Leksika unchalik muhim emas. Ko'pgina tillarda juda murakkab leksika mavjud. Boshqa tomondan, chet tilida ozgina leksika mavjud va shuning uchun uni tushunish juda muhim emas" (London til maktabi nashrlaridan). 1622-yilda pedagog va ko'plab kitoblar muallifi Jozef Uebb [19] shunday deb yozgan edi: "Hech kim... grammatik konstruktsiyalar bilan chegaralangan tilni o'rganma olmaydi". U leksikani oddiy muloqot orqali o'rganish mumkinligini ta'kidladi – "O'qish, yozish va gapirishdagi mashqlar, ya'ni barcha grammatik qoidalar va konstruktsiyalar bizda beixtiyor esda qoladi". Jozef Uebb grammatik ta'limning ahamiyati haqida gapirgan birinchi o'qituvchilardan biri edi, lekin, albatta, oxirgi emas. Darhaqiqat, boshqa hech bir mavzu grammatik savol kabi ko'plab nazariyotchilar va amaliyotchilarni jalb qilmagan. Til o'qitish tarixi mohiyatan leksika o'qitish uchun va unga qarshi kurash tarixidir. Leksikaning roliga bo'lgan munosabatdagi farqlar o'qitish usullari, o'qituvchilar va talabalarning farqlari bilan mustahkamlanadi.

Chet tili leksikasini o'rganishdagi qiyinchiliklar.

Yuqorida aytib o'tilganidek, chet tili leksikasining hajmi chet tilini o'rganishdagi asosiy qiyinchiliklardan biridir. Ammo bundan tashqari, boshqa jiddiy muammolar ham mavjud. Ulardan biri o'quvchilar topshiriqlarni bajarishda darsda rus tilidan ko'p foydalanadilar. Bu topshiriqlarni bajarishda ular o'z fikrlarini iloji boricha to'liq ifoda etishni xohlashlari va o'z fikrlarini chet tilida ifodalash uchun etarli lug'atga ega emasligi bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Bu o'quvchilarning boshqa tildan foydalanishni istamasligiga ham bog'liq bo'lishi mumkin va ular chet tilini o'rganishga qiziqmaydi, ya'ni motivatsiya yetishmaydi. Motivatsiya etishmasligi zamonaviy maktabning asosiy muammolaridan biridir. Uning yo'qligi yoki mavjudligi ko'plab omillarga bog'liq bo'lishi mumkin. Misol uchun, chet tili ular uchun muayyan hayotiy maqsadlarga erishish uchun muhim nuqta emas (hayotda foydali emas); javobgarlik darajasi etarli emas; Xuddi shu muallif quyidagi muammoni ta'kidlaydi. Ayrim o'quvchilar darsda na o'qituvchi bilan, na boshqa o'quvchilar bilan hamkorlik qilmasa, qiyinchiliklar paydo bo'lishi mumkin. Hamkorlik qilishni istamaslik bir necha ko'rinishda namoyon bo'lishi mumkin: doimiy mavzudan tashqari suhbatlar, o'qituvchini tinglashdan bosh tortish, uy vazifasini tayyorlamaslik, muayyan topshiriqlarni bajarishdan bosh tortish, kechikish, qo'pollik.

Leksikani o'qitishda kommunikativ usul. Grammatik ta'limotlarni shakllantirishga yashirin yondashuvning yana bir turi kommunikativ usullardir. Kommunikativ usullar intensiv usullarning turli xil variantlarini o'z ichiga oladi, ya'ni boshqaruv usuli deb ataladigan usul va oddiygina til muhitiga tabiiy sho'ng'ish, kommunikativ maqsadlarda muloqotni majbur qiladi. Kommunikativ usul nutqda, nutq vazifasi mavjud bo'lganda, unda ta'limotlar shakllansagina kommunikativ bo'lib qoladi. Kommunikativ usul bilan grammatik yo'naltirilgan mashqlarning butun turkumini bajarish jarayonida zarur ta'limot va malakalar shakllanadi. Avvalo, bular standart dialoglar (dialog - so'roq, dialog - fikr almashish, irodani ifodalash dialogi), shuningdek, tematik printsip asosida qurilgan kompozitsion - nutq shakllari (tavsif, hikoya qilish, fikrlash). Ushbu mashqlarning maqsadi grammatik ta'limotlarni egallash yoki muayyan grammatik materialni bilishdagi kamchiliklarni bartaraf etishdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Passov E.I. Chet tilidagi nutqni o'rgatishning kommunikativ usuli. Moskva: Ma'rifat, 1991, 324 p.

2. Passov E. I. Chet tilini o'qitish metodikasi asoslari. - "Rus tili" nashriyoti. - 1998 yil.
3. Passov E.I., Kuzovlev V.P., Tsaronova V.P. Chet tili o'qituvchisi. Ko'nikma va shaxsiyat. - M.: Ma'rifat, 1993, 159 b.
4. Rogova G.V.O`rta maktabda boshlang`ich bosqichda chet tilini o`qitish metodikasi. – “Ma`rifat” nashriyoti. - 1998 yil.
5. Salistra I.D. Chet tillarini o'qitish metodikasi bo'yicha insholar. - M.: Oliy maktab, 1966, 252 b.
6. Chernina L. G. Leksikani o'qitishda o'quv stol o'yinlaridan foydalanish tajribasidan // Maktabda chet tillari. - 1999.--№ 4.-b. 43-49
7. Sadullaeva N., Sapaeva D. Analysis of Eponyms in the Terminology of Dermatovenerology //Annals of the Romanian Society for Cell Biology. – 2021. – C. 452-459.
8. Sadullaeva, N., & Bakhtiyorova, M. (2021). Reflection of Onomastic Principles in Naming. Annals of the Romanian Society for Cell Biology, 3001-3007.
9. Sadullaeva N., Burieva U. The Peculiarities of Incomplete Sentences in Modern English //Annals of the Romanian Society for Cell Biology. – 2021. – C. 3008-3020.
10. Sadullaeva S., Arustamyan Y., Sadullaeva N. Shifting the assessment paradigm from knowledge to skills: Implementation of new appraisal procedures in EFL classes in Uzbekistan //International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering. – 2019. – T. 9. – №. 1. – C. 4943-4952.
11. Arustamyan, Y., Siddikova, Y., Sadullaeva, N., Solieva, M., & Khasanova, N. (2020). Assessment of Educational Process and its Organization. International Journal of Psychosocial Rehabilitation, 24(S1), 573-578.
12. Nilufar S., Elvira A. GENDER SPECIFICITY OF PEDAGOGICAL DISCOURSE //INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCES WITH HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS. – 2023. – T. 3. – №. 08.05. – C. 187-190.
13. Gulnoza K., Sadullaeva N. LINGUISTIC FEATURES OF GLUTTONIC DISCOURSE.
14. Djafarova, Dildora, Yaxshiboyeva Nodira, and Abdullayeva Zulfiya. "Socio-Cultural Memory And Its Reflection In French Phraseology." Journal of Positive School Psychology (2022): 2883-2889.
15. Yaxshiboyeva, Nodira. "Reconstruction of coloristic expressions in erkin azam's" noise" and" pakana's love"." Конференции. 2021.
16. Ilhomovna, Djafarova Dildora, and Bobokalonov Odilshoh Ostonovich. "Interaction of Language Games in the Articulation of “Historical Memory” Within French and Uzbek Phraseology." American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769) 2.1 (2024): 348-354.
17. Ilhomovna, Djafarova Dildora, Bobokalonov Odilshoh Ostonovich, and J. A. Yakubov. "Archaic Phraseological Units as Windows into “Historical Memory” in French and Uzbek Linguistic Traditions." American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157) 2.1 (2024): 163-169.
18. Ilhomovna, Djafarova Dildora, Bobokalonov Odilshoh Ostonovich, and Yaxshiboyeva Nodira Ergashovna. "Contemporary Usage of Archaic Phraseological Units Expressing “Historical Memory” In Uzbek and French Languages." American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769) 2.2 (2024): 371-377.
19. Ilhomovna, Djafarova Dildora. "Phraseological Units Expressing" Memory"/" Mémoire"

- in Linguistics and their Analysis through Texts." Best Journal of Innovation in Science, Research and Development 2.11 (2023): 490-492.
20. Яхшибоева, Нодира. "Таржима жараёнида маданиятлараро мулоқотнинг социолингвистик хусусиятлари." Академические исследования в современной науке 2.17 (2023): 165-169.
 21. Иногамова, Ф. М., and Н. Э. Яхшибоева. "Фразеологик маънонинг конвенциаллиги." Academic research in educational sciences 3.5 (2022): 1176-1182.
 22. Яхшибоева, Н. (2023). Туристический дискурс как один из особых видов институционального дискурса. International Bulletin of Applied Science and Technology, 3(6), 879-884.
 23. Яхшибоева, Нодира. "The role of tourism terminology in french." O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI XABARLARI, 2023,[1/4] (2023).